

REGLEMENTAIRE NOTA	NRN	418
	VERSIE 3	2024/04

REGLEMENTAIRE NOTA
CONTROLEMODALITEITEN TOEPASSELIJK OP DE
"GEBRUIKERS VAN HET MERK" BENOR
IN DE SECTOR VAN
DE STAALPRODUCTEN VOOR GEWAPEND BETON
BIJLAGE STATISTIEK

De geldige versie is beschikbaar op de website van PROCERTUS.

Gebruik onderstaande QR-code:

PROCERTUS NRN 418

NRN 418-3n.docx

1/12

WOORD VOORAF

Op 01.04.2024 zijn de vzw's PROBETON, BE-CERT, OCAB-OCBS en PROCERTUS gefusioneerd overeenkomstig artikel 13 van het wetboek van vennootschappen en verenigingen. Op die datum werden PROBETON, BE-CERT en OCAB-OCBS van rechtswege ontbonden en werden al hun rechten en verplichtingen overgebracht op PROCERTUS, die als enige hun activiteiten verderzet.

1 INLEIDING

Voorliggende Reglementaire Nota NRN 418 bevat de statistische bepalingen die als bijlage dienen van de Toepassingsreglementen (TRA) van PROCERTUS die naar dit document verwijzen. Deze bepalingen moeten bijgevolg als integraal onderdeel van de relevante Toepassingsreglementen beschouwd worden.

2 BIJLAGE A: VERGELIJKINGSMETHODE VAN DE PAARSGEWIJZE WAARNEMINGEN

Men beschikt over n paar uitslagen (U_i, L_i) voor elke onderzochte eigenschap.

Men berekent:

- de verschillen $d_i = U_i - L_i$ en men gaat na of de distributie van de verschillen voldoet aan de normaliteitsveronderstelling (zie opmerking); hiertoe gebruikt men de SHAPIRO-WILK-test van bijlage C;
- het gemiddelded van alle d_i ;
- de vrijheidsgraad: $\nu = n-1$;

- de schatting van de standaardafwijking van de d_i :

$$s_d = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (d_i - \bar{d})^2}{\nu}}$$

- de waarde van de coëfficiënt van Student:

$$t = \frac{\bar{d} \sqrt{n}}{s_d}$$

De gevonden |t|-waarde wordt vergeleken met de referentiewaarden $t_{\alpha}(\nu, 1\%)$ van de Student-wet (tabel B3).

De gevonden s- en |d|-waarde worden vergeleken met de referentiewaarden s_{d0} en d_0 van tabel A1.

De vergelijking van achtereenvolgens de proefondervindelijke waarde |t|, s_d en |d| met de referentiewaarden, laat toe de resultatenreeks aan één van de type-gevallen van tabel A2 toe te wijzen. In dezelfde tabel wordt ook de beoordeling van het bekomen resultaat gegeven.

TABEL A1 : Referentiewaarden

	s_{d0}	d_0
Elasticiteitsgrens (Re) in N/mm ²	15	15
Treksterkte (Rm) in N/mm ²	15	20

TABEL A2: Type-gevallen en beoordelingsregels

t ≤ t_{α} niet significant verschil	$s_d \leq s_{d0}$	d ≤ d_0	geval I: proeven geven voldoening
		d > d_0	Onmogelijk gezien de opgelegde s_{d0} - en d_0 -waarde
t > t_{α} significant verschil	$s_d > s_{d0}$	d ≤ d_0	geval II: overdreven s_d ; vergt studie
		d > d_0	geval III: overdreven s_d ; vergt studie
t ≤ t_{α} niet significant verschil	$s_d \leq s_{d0}$	d ≤ d_0	geval IV: proeven geven voldoening
		d > d_0	geval V: verschil in kalibreren of in werkwijze; vergt studie
t > t_{α} significant verschil	$s_d > s_{d0}$	d ≤ d_0	geval VI: verschil in kalibreren of in werkwijze; vergt studie
		d > d_0	geval VII: verschil in kalibreren of in werkwijze; vergt studie

OPMERKING: Wanneer de verdeling van de verschillen afwijkt van de normaliteitswet, blijft de werkwijze toegestaan mits het aantal monsters voldoende op te drijven (zie ISO 3301-1975).

3 BIJLAGE B: VERGELIJKINGSMETHODE VAN DE VARIANTIES EN VAN DE GEMIDDELDEN

Men berekent de varianties en de gemiddelden van elke onderzochte eigenschap en van elke gegeven populatie die enerzijds bestaat uit het aantal resultaten bekomen tijdens de industriële zelfcontrole, en anderzijds uit het aantal resultaten bekomen tijdens de proeven in aanwezigheid van de certificatie-instelling.

Weze s_1^2 de grootste waarde van de twee schattingen van de varianties en s_2^2 de kleinste waarde.

\bar{X}_1 en \bar{X}_2 zijn de erbij horende schattingen van de gemiddelden van de twee populaties.

Men definieert $v_1 = n_1 - 1$ en $v_2 = n_2 - 1$ als het aantal erbij horende vrijheidsgraden van de populaties.

a) VERGELIJKING VAN DE VARIANTIES

Bereken de verhouding $F = s_1^2/s_2^2 (> 1)$

Bepaal de referentiewaarde F voor de risico's 1% en 5% met de tabellen B1 en B2.

Er kunnen zich 3 gevallen voordoen:

1. Als F kleiner is dan of gelijk aan de waarde van de tabel voor het risico van 5%, beslist men dat de beide varianties niet significant verschillen en worden alle waarden aanvaard.
2. Als F gelegen is tussen de tabelwaarde voor het risico 1% en de tabelwaarde voor het risico 5%, betekent dit dat de beide varianties mogelijks verschillen. Men aanvaardt de waarden en men vraagt de producent de oorzaak van het verschil op te sporen.
3. Als F groter is dan de tabelwaarde voor het risico 1%, besluit men dat de varianties nagenoeg zeker verschillen en de uitslagen van de producent worden in twijfel getrokken.

b) VERGELIJKING VAN DE GEMIDDELDEN

De procedure wordt verdergezet in de gevallen 1) en 2) hierboven.

Men berekent de schatting van de gemeenschappelijke variantie:

$$s^2 = \frac{v_1 \cdot s_1^2 + v_2 \cdot s_2^2}{v} \quad \text{met } v = v_1 + v_2, \text{ het totaal aantal vrijheidsgraden.}$$

De t van Student-Fischer wordt als volgt bepaald:

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{s} \cdot \sqrt{\frac{n_1 \cdot n_2}{n_1 + n_2}}$$

Met tabel B3 bepaalt men de referentiewaarden van t_0 voor de risico's 1% en 5%.

Er kunnen zich 3 gevallen voordoen:

1. Als $|t|$ kleiner is dan of gelijk is aan de waarde van de tabel voor het risico 5%, beslist men dat de 2 gemiddelden niet significant verschillen en de waarden worden aanvaard.
2. Als $|t|$ gelegen is tussen de tabelwaarden voor de risico's 1% en 5%, betekent dit dat de gemiddelden mogelijks verschillen. Men aanvaardt de uitslagen en men vraagt de producent de oorzaak van het verschil op te sporen.
3. Als $|t|$ groter is dan de tabelwaarde voor het risico 1%, beslist men dat de gemiddelden nagenoeg zeker verschillen en de uitslagen van de producent worden in twijfel getrokken.

Opmerking:

Op de te vergelijken populaties wordt steeds een normaliteitstest uitgevoerd in de gevallen 2) en 3) hierboven. Hiertoe gebruikt men de SHAPIRO-WILK-test.

Voor populaties boven de 50 gebruikt men de D'AGOSTINO-test.

Voor beide tests wordt verwezen naar bijlage C.

Wanneer de verdeling niet al te veel afwijkt van de normale verdeling, blijft de werkwijze geldig mits het aantal van de populatie niet te klein is (zie ISO 2854-1976 Algemene Opmerking nr. 3).

Als de verdeling erg afwijkt van de normale verdeling, wordt dit verder per specifiek geval onderzocht.

TABEL B1

Fractielen van de F-wet
risico van de eerste soort $\alpha = 0,01$
betrouwbaarheidsniveau $(1 - \alpha) = 0,99$

Fractielen van F-verdelingen: $F_{0,995}$

		V ₁															
		4	5	6	7	8	9	10	12	15	20	24	30	40	60	120	∞
V ₂	4	23,2	22,5	22,0	21,6	21,4	21,1	21,0	20,7	20,4	20,2	20,0	19,9	19,8	19,6	19,5	19,3
	5	15,6	14,9	14,5	14,2	14,0	13,8	13,6	13,4	13,1	12,9	12,8	12,7	12,5	12,4	12,3	12,1
	6	12,0	11,5	11,1	10,8	10,6	10,4	10,3	10,0	9,81	9,59	9,47	9,36	9,24	9,12	9,00	8,88
	7	10,1	9,52	9,16	8,89	8,68	8,51	8,38	8,18	7,97	7,75	7,65	7,53	7,42	7,31	7,19	7,08
	8	8,81	8,30	7,95	7,69	7,50	7,34	7,21	7,01	6,81	6,61	6,50	6,40	6,29	6,18	6,06	5,95
	9	7,96	7,47	7,13	6,88	6,69	6,54	6,42	6,23	6,03	5,83	5,73	5,62	5,52	5,41	5,30	5,19
	10	7,34	6,87	6,54	6,30	6,12	5,97	5,85	5,66	5,47	5,27	5,17	5,07	4,97	4,86	4,75	4,64
	11	6,88	6,42	6,10	5,86	5,68	5,54	5,42	5,24	5,05	4,86	4,76	4,65	4,55	4,44	4,34	4,23
	12	6,52	6,07	5,76	5,52	5,35	5,20	5,09	4,91	4,72	4,53	4,43	4,33	4,23	4,12	4,01	3,90
	13	6,23	5,79	5,48	5,25	5,08	4,94	4,82	4,64	4,46	4,27	4,17	4,07	3,97	3,87	3,76	3,65
	14	6,00	5,56	5,26	5,03	4,86	4,72	4,60	4,43	4,25	4,06	3,96	3,86	3,76	3,66	3,55	3,44
	15	5,80	5,37	5,07	4,85	4,67	4,54	4,42	4,25	4,07	3,88	3,79	3,69	3,58	3,48	3,37	3,26
	16	5,64	5,21	4,91	4,69	4,52	4,38	4,27	4,10	3,92	3,73	3,64	3,54	3,44	3,33	3,22	3,11
	17	5,50	5,07	4,78	4,56	4,39	4,25	4,14	3,97	3,79	3,61	3,51	3,41	3,31	3,21	3,10	2,98
	18	5,37	4,96	4,66	4,44	4,28	4,14	4,03	3,86	3,68	3,50	3,40	3,30	3,20	3,10	2,99	2,87
	19	5,27	4,85	4,56	4,34	4,18	4,04	3,93	3,76	3,59	3,40	3,31	3,21	3,11	3,00	2,89	2,78
	20	5,17	4,76	4,47	4,26	4,09	3,96	3,85	3,68	3,50	3,32	3,22	3,12	3,02	2,92	2,81	2,69
	21	5,09	4,68	4,39	4,18	4,01	3,88	3,77	3,60	3,43	3,24	3,15	3,05	2,95	2,84	2,73	2,61
	22	5,02	4,61	4,32	4,11	3,94	3,81	3,70	3,54	3,36	3,18	3,08	2,98	2,88	2,77	2,66	2,55
	23	4,95	4,54	4,26	4,05	3,88	3,75	3,64	3,47	3,30	3,12	3,02	2,92	2,82	2,71	2,60	2,48
	24	4,89	4,49	4,20	3,99	3,83	3,69	3,59	3,42	3,25	3,06	2,97	2,87	2,77	2,66	2,55	2,43
	25	4,84	4,43	4,15	3,94	3,78	3,64	3,54	3,37	3,20	3,01	2,92	2,82	2,72	2,61	2,50	2,38
	30	4,62	4,23	3,95	3,74	3,58	3,45	3,34	3,18	3,01	2,82	2,73	2,63	2,52	2,42	2,30	2,18
	40	4,37	3,99	3,71	3,51	3,35	3,22	3,12	2,95	2,78	2,60	2,50	2,40	2,30	2,18	2,06	1,93
	60	4,14	3,76	3,49	3,29	3,13	3,01	2,90	2,74	2,57	2,39	2,29	2,19	2,08	1,96	1,83	1,69
120	3,92	3,55	3,28	3,09	2,93	2,81	2,71	2,54	2,37	2,19	2,09	1,98	1,87	1,75	1,61	1,43	
∞	3,72	3,35	3,09	2,90	2,74	2,62	2,52	2,36	2,19	2,00	1,90	1,79	1,67	1,53	1,36	1	

TABEL B2

Fractielen van de F-wet
 risico van de eerste soort $\alpha = 0,05$
 betrouwbaarheidsniveau $(1 - \alpha) = 0,95$

Fractielen van F-verdelingen: $F_{0,975}$

		v1															
		4	5	6	7	8	9	10	12	15	20	24	30	40	60	120	∞
v2	4	9,6	9,4	9,2	9,1	9,0	8,9	8,8	8,8	8,7	8,6	8,5	8,5	8,4	8,4	8,3	8,3
	5	7,4	7,2	7,0	6,9	6,8	6,7	6,6	6,5	6,4	6,3	6,3	6,2	6,2	6,1	6,1	6,02
	6	6,2	6,0	5,8	5,7	5,6	5,5	5,5	5,4	5,27	5,17	5,12	5,07	5,01	4,96	4,90	4,85
	7	5,52	5,29	5,12	4,99	4,9	4,82	4,76	4,67	4,57	4,47	4,42	4,36	4,31	4,25	4,2	4,14
	8	5,05	4,82	4,65	4,53	4,43	4,36	4,30	4,20	4,10	4,00	3,95	3,89	3,84	3,78	3,73	3,67
	9	4,72	4,48	4,32	4,20	4,10	4,03	3,96	3,87	3,77	3,67	3,61	3,56	3,51	3,45	3,39	3,33
	10	4,47	4,24	4,07	3,95	3,85	3,78	3,72	3,62	3,52	3,42	3,37	3,31	3,26	3,20	3,14	3,08
	11	4,28	4,04	3,88	3,76	3,66	3,59	3,53	3,43	3,33	3,23	3,17	3,12	3,06	3,00	2,94	2,88
	12	4,12	3,89	3,73	3,61	3,51	3,44	3,37	3,28	3,18	3,07	3,02	2,96	2,91	2,85	2,79	2,72
	13	4,00	3,77	3,60	3,48	3,39	3,31	3,25	3,15	3,05	2,95	2,89	2,84	2,78	2,72	2,66	2,60
	14	3,89	3,66	3,50	3,38	3,29	3,21	3,15	3,05	2,95	2,84	2,79	2,73	2,67	2,61	2,55	2,49
	15	3,80	3,58	3,41	3,29	3,20	3,12	3,06	2,96	2,86	2,76	2,70	2,64	2,59	2,52	2,46	2,40
	16	3,73	3,50	3,34	3,22	3,12	3,05	2,99	2,89	2,79	2,68	2,63	2,57	2,51	2,45	2,38	2,32
	17	3,66	3,44	3,28	3,16	3,06	2,98	2,92	2,82	2,72	2,62	2,56	2,50	2,44	2,38	2,32	2,25
	18	3,61	3,38	3,22	3,10	3,01	2,93	2,87	2,77	2,67	2,56	2,50	2,44	2,38	2,32	2,26	2,19
	19	3,56	3,33	3,17	3,05	2,96	2,88	2,82	2,72	2,62	2,51	2,45	2,39	2,33	2,27	2,20	2,13
	20	3,51	3,29	3,13	3,01	2,91	2,84	2,77	2,68	2,57	2,46	2,41	2,35	2,29	2,22	2,16	2,09
	21	3,48	3,25	3,09	2,97	2,87	2,80	2,73	2,64	2,53	2,42	2,37	2,31	2,25	2,18	2,11	2,04
	22	3,44	3,22	3,05	2,93	2,84	2,76	2,70	2,60	2,50	2,39	2,33	2,27	2,21	2,14	2,08	2,00
	23	3,41	3,18	3,02	2,90	2,81	2,73	2,67	2,57	2,47	2,36	2,30	2,24	2,18	2,11	2,04	1,97
	24	3,38	3,15	2,99	2,87	2,78	2,70	2,64	2,54	2,44	2,33	2,27	2,21	2,15	2,08	2,01	1,94
	25	3,35	3,13	2,97	2,85	2,75	2,68	2,61	2,51	2,41	2,30	2,24	2,18	2,12	2,05	1,98	1,91
	30	3,25	3,03	2,87	2,75	2,65	2,57	2,51	2,41	2,31	2,20	2,14	2,07	2,01	1,94	1,87	1,79
	40	3,13	2,90	2,74	2,62	2,53	2,45	2,39	2,29	2,18	2,07	2,01	1,94	1,88	1,80	1,72	1,64
	60	3,01	2,79	2,63	2,51	2,41	2,33	2,27	2,17	2,06	1,94	1,88	1,82	1,74	1,67	1,58	1,48
120	2,89	2,67	2,52	2,39	2,30	2,22	2,16	2,05	1,94	1,82	1,76	1,69	1,61	1,53	1,43	1,31	
∞	2,79	2,57	2,41	2,29	2,19	2,11	2,05	1,94	1,83	1,71	1,64	1,57	1,48	1,39	1,27	1	

TABEL B3 - STUDENT t-TABEL

Uittreksel uit NF X 06-065

Aantal vrijheidsgraden	Bilaterale test: t_0	
	5 %	1 %
1	12,71	63,66
2	4,30	9,93
3	3,18	5,84
4	2,78	4,60
5	2,57	4,03
6	2,45	3,71
7	2,37	3,50
8	2,31	3,36
9	2,26	3,25
10	2,23	3,17
11	2,20	3,11
12	2,18	3,06
13	2,16	3,01
14	2,14	2,98
15	2,13	2,95
16	2,12	2,92
17	2,11	2,90
18	2,10	2,88
19	2,09	2,86
20	2,09	2,84
21	2,08	2,83
22	2,07	2,82
23	2,07	2,81
24	2,06	2,80
25	2,06	2,79
26	2,06	2,78
27	2,05	2,77
28	2,05	2,76
29	2,05	2,76
30	2,04	2,75
40	2,02	2,70
80	2,00	2,66
120	1,98	2,62
∞	1,96	2,58

4 BIJLAGE C: NORMALITEITSTEST

a) $5 \leq n \leq 50$: normaliteitstest SHAPIRO-WILK.

Bereken de standaardafwijking σ .

De n resultaten worden in stijgende grootte gerangschikt van X_1 tot X_n .

Bereken de verschillen: $d_i = X_{(n+1-i)} - X_i$

- er zijn $k = n/2$ verschillen als n even is ;
- er zijn $k = (n-1)/2$ verschillen als n oneven is; de mediaanwaarde blijft ongebruikt.

Bereken vervolgens

$$b = \sum_{i=1}^k a_i \cdot d_i \quad \text{met } a_i \text{ uit tabel C1.}$$

De statistiek W van SHAPIRO-WILK wordt bepaald door:

$$W = \frac{b^2}{n \cdot \sigma^2} \quad \text{op minstens 3 decimalen nauwkeurig.}$$

De referentiewaarden van W zijn gegeven in tabel C2.

Het criterium (risico van 5% van de eerste soort) tot een normale distributie is voldaan als

$$W \geq W_{0,95}$$

b) $50 < n \leq 100$: normaliteitstest van D'AGOSTINO.

Bereken de standaardafwijking σ .

De n resultaten worden in stijgende grootte gerangschikt van X_1 tot X_n .

Bereken de verschillen: $d_i = X_{(n+1-i)} - X_i$

- er zijn $k = n/2$ verschillen als n even is ;
- er zijn $k = (n-1)/2$ verschillen als n oneven is; de mediaanwaarde blijft ongebruikt.

Bereken vervolgens:

$$b = \sum_{i=1}^k a_i \cdot d_i \quad \text{met } a_i = \frac{n+1}{2} - i$$

$$D = b / n^2 / \sigma$$

De statistiek Y van D'AGOSTINO wordt bepaald door:

$$Y = \frac{\sqrt{n} \cdot (D - 0,28209479)}{0,02998598}$$

Het criterium (risico van 5% van de eerste soort) tot een normale distributie is voldaan als

$$Y_{0,025} \leq Y \leq Y_{0,975} \quad (Y\text{-waarden uit tabel C3}).$$

**TABEL C1 - SHAPIRO-WILK-TEST -
COEFFICIENTEN a_i (W) TER BEREKENING VAN DE W-STATISTIEK ⁽¹⁾**

		n																			
		5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
i	1	0,6646	0,6431	0,6233	0,6052	0,5888	0,5739	0,5601	0,5475	0,5359	0,5251	0,5150	0,5056	0,4968	0,4886	0,4808	0,4734	0,4643	0,4590	0,4542	0,4493
	2	0,2413	0,2806	0,3031	0,3164	0,3244	0,3291	0,3315	0,3325	0,3325	0,3318	0,3306	0,3290	0,3273	0,3253	0,3232	0,3211	0,3185	0,3156	0,3126	0,3098
	3	0,0000	0,0875	0,1401	0,1743	0,1976	0,2141	0,2260	0,2347	0,2412	0,2460	0,2495	0,2521	0,2540	0,2553	0,2561	0,2565	0,2578	0,2571	0,2563	0,2554
	4			0,0000	0,0561	0,0947	0,1224	0,1429	0,1586	0,1707	0,1802	0,1878	0,1939	0,1988	0,2027	0,2059	0,2085	0,2119	0,2131	0,2139	0,2145
	5					0,0000	0,0399	0,0695	0,0922	0,1099	0,1240	0,1353	0,1447	0,1524	0,1587	0,1641	0,1686	0,1736	0,1764	0,1787	0,1807
	6							0,0000	0,0303	0,0539	0,0727	0,0880	0,1005	0,1109	0,1197	0,1271	0,1334	0,1399	0,1443	0,1480	0,1512
	7									0,0000	0,0240	0,0433	0,0593	0,0725	0,0837	0,0932	0,1013	0,1092	0,1150	0,1201	0,1245
	8											0,0000	0,0196	0,0359	0,0496	0,0612	0,0711	0,0804	0,0878	0,0941	0,0997
	9													0,0000	0,0163	0,0303	0,0422	0,0530	0,0618	0,0696	0,0764
	10															0,0000	0,0140	0,0263	0,0368	0,0459	0,0539
	11																	0,0000	0,0122	0,0228	0,0321
	12																			0,0000	0,0107

(1) Uit "An analysis of variance test for normality (complete samples)" van SHAPIRO S.S. en WILK M.B., Biometrika 52, 1965, blz. 591-611.

n																										
	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
1	0,4450	0,4407	0,4366	0,4328	0,4291	0,4254	0,4220	0,4188	0,4156	0,4127	0,4096	0,4068	0,4040	0,4015	0,3989	0,3964	0,3940	0,3917	0,3894	0,3872	0,3850	0,3830	0,3808	0,3789	0,3770	0,3751
2	0,3069	0,3043	0,3018	0,2992	0,2968	0,2944	0,2921	0,2898	0,2876	0,2854	0,2834	0,2813	0,2794	0,2774	0,2755	0,2737	0,2719	0,2701	0,2684	0,2667	0,2651	0,2635	0,2620	0,2604	0,2589	0,2574
3	0,2543	0,2533	0,2522	0,2510	0,2499	0,2487	0,2475	0,2463	0,2451	0,2439	0,2427	0,2415	0,2403	0,2391	0,2380	0,2368	0,2357	0,2345	0,2334	0,2323	0,2313	0,2302	0,2291	0,2281	0,2271	0,2260
4	0,2148	0,2151	0,2152	0,2151	0,2150	0,2148	0,2145	0,2141	0,2137	0,2132	0,2127	0,2121	0,2116	0,2110	0,2104	0,2098	0,2091	0,2085	0,2078	0,2072	0,2065	0,2058	0,2052	0,2045	0,2038	0,2032
5	0,1822	0,1836	0,1848	0,1857	0,1864	0,1870	0,1874	0,1878	0,1880	0,1882	0,1883	0,1883	0,1883	0,1881	0,1880	0,1878	0,1876	0,1874	0,1871	0,1868	0,1865	0,1862	0,1859	0,1855	0,1851	0,1847
6	0,1539	0,1563	0,1584	0,1601	0,1616	0,1630	0,1641	0,1651	0,1660	0,1667	0,1673	0,1678	0,1683	0,1686	0,1689	0,1691	0,1693	0,1694	0,1695	0,1695	0,1695	0,1695	0,1695	0,1693	0,1692	0,1691
7	0,1283	0,1316	0,1346	0,1372	0,1395	0,1415	0,1433	0,1449	0,1463	0,1475	0,1487	0,1496	0,1505	0,1513	0,1520	0,1526	0,1531	0,1535	0,1539	0,1542	0,1545	0,1548	0,1550	0,1551	0,1553	0,1554
8	0,1045	0,1089	0,1128	0,1162	0,1192	0,1219	0,1243	0,1265	0,1284	0,1301	0,1317	0,1331	0,1344	0,1356	0,1366	0,1376	0,1384	0,1392	0,1398	0,1405	0,1410	0,1415	0,1420	0,1423	0,1427	0,1430
9	0,0823	0,0876	0,0923	0,0965	0,1002	0,1036	0,1066	0,1093	0,1118	0,1140	0,1160	0,1179	0,1196	0,1211	0,1225	0,1237	0,1249	0,1259	0,1269	0,1278	0,1286	0,1293	0,1300	0,1306	0,1312	0,1317
10	0,0610	0,0672	0,0728	0,0778	0,0822	0,0862	0,0899	0,0931	0,0961	0,0988	0,1013	0,1036	0,1056	0,1075	0,1092	0,1108	0,1123	0,1136	0,1149	0,1160	0,1170	0,1180	0,1189	0,1197	0,1205	0,1212
11	0,0403	0,0476	0,0540	0,0598	0,0650	0,0697	0,0739	0,0777	0,0812	0,0844	0,0873	0,0900	0,0924	0,0947	0,0967	0,0986	0,1004	0,1020	0,1035	0,1049	0,1062	0,1073	0,1085	0,1095	0,1105	0,1113
12	0,0200	0,0284	0,0358	0,0424	0,0483	0,0537	0,0585	0,0629	0,0669	0,0706	0,0739	0,0770	0,0798	0,0824	0,0848	0,0870	0,0891	0,0909	0,0927	0,0943	0,0959	0,0972	0,0986	0,0998	0,1010	0,1020
13	0,0000	0,0094	0,0178	0,0253	0,0320	0,0381	0,0435	0,0485	0,0530	0,0572	0,0610	0,0645	0,0677	0,0706	0,0733	0,0759	0,0782	0,8040	0,0824	0,0842	0,0860	0,0876	0,0892	0,0906	0,0919	0,0932
14			0,0000	0,0084	0,0159	0,0227	0,0289	0,0344	0,0395	0,0441	0,0484	0,0523	0,0559	0,0592	0,0622	0,0651	0,0677	0,0701	0,0724	0,0745	0,0765	0,0783	0,0801	0,0817	0,0832	0,0846
15					0,0000	0,0076	0,0144	0,0206	0,0262	0,0314	0,0361	0,0404	0,0444	0,0481	0,0515	0,0546	0,0575	0,0602	0,0628	0,0651	0,0673	0,0694	0,0713	0,0731	0,0748	0,0764
16							0,0000	0,0068	0,0131	0,0187	0,0239	0,0287	0,0331	0,0372	0,0409	0,0444	0,0476	0,0506	0,0534	0,0560	0,0584	0,0607	0,0628	0,0648	0,0667	0,0685
17									0,0000	0,0062	0,0119	0,0172	0,0220	0,0264	0,0305	0,0343	0,0379	0,0411	0,0442	0,0471	0,0497	0,0522	0,0546	0,0568	0,0588	0,0608
18											0,0000	0,0057	0,0110	0,0158	0,0203	0,0244	0,0283	0,0318	0,0352	0,0383	0,0412	0,0439	0,0465	0,0489	0,0511	0,0532
19													0,0000	0,0053	0,0101	0,0146	0,0188	0,0227	0,0263	0,0296	0,0328	0,0357	0,0385	0,0411	0,0436	0,0459
20															0,0000	0,0049	0,0094	0,0136	0,0175	0,0211	0,0245	0,0277	0,0307	0,0335	0,0361	0,0386
21																	0,0000	0,0045	0,0087	0,0126	0,0163	0,0197	0,0229	0,0259	0,0288	0,0314
22																			0,0000	0,0042	0,0081	0,0118	0,0153	0,0185	0,0215	0,0244
23																					0,0000	0,0039	0,0076	0,0111	0,0143	0,0174
24																							0,0000	0,0037	0,0071	0,0104
25																									0,0000	0,0035

TABEL C2 - SHAPIRO-WILK-TEST - FRACTIELEN VAN DE W-STATISTIEK(risico van 5% van de eerste soort) ⁽²⁾

n	W_{0,95}	n	W_{0,95}
3	0,767		
4	0,748		
5	0,762		
6	0,788	26	0,920
7	0,803	27	0,923
8	0,818	28	0,924
9	0,829	29	0,926
10	0,842	30	0,927
11	0,850	31	0,929
12	0,859	32	0,930
13	0,866	33	0,931
14	0,874	34	0,933
15	0,881	35	0,934
16	0,887	36	0,935
17	0,892	37	0,936
18	0,897	38	0,938
19	0,901	39	0,939
20	0,905	40	0,940
21	0,908	41	0,941
22	0,911	42	0,942
23	0,914	43	0,943
24	0,916	44	0,945
25	0,918	45	0,945
		46	0,945
		47	0,946
		48	0,947
		49	0,947
		50	0,947

⁽²⁾ Uit SHAPIRO S.S. en WILK M.B. opus citatus.

TABEL C3 - D'AGOSTINO-TEST - FRACTIELEN VAN DE Y-STATISTIEK(risico van 5% van de eerste orde)⁽³⁾

n	Y _{0,025}	Y _{0,975}
50	-2,74	1,06
60	-2,68	1,13
70	-2,64	1,19
80	-2,60	1,24
90	-2,57	1,28
100	-2,54	1,31
150	-2,45	1,42
200	-2,39	1,50
250	-2,35	1,54
300	-2,32	1,58
350	-2,29	1,61
400	-2,27	1,63
450	-2,25	1,65
500	-2,24	1,67
550	-2,23	1,68
600	-2,22	1,69
650	-2,21	1,70
700	-2,20	1,71
750	-2,19	1,72
800	-2,18	1,73
850	-2,18	1,74
900	-2,17	1,74
950	-2,16	1,75
1000	-2,16	1,75

5 HISTORIEK VAN DE HERZIENINGEN

- Herziening 0, 1: opstelling, aanpassingen
- Herziening 2: aanpassing formule van d'Agostino test ($D = b^2 / n^2 / \sigma \ggg b / n^2 / \sigma$) (volgens opmerking van Technisch Bureau 2)
- Herziening 3:
 - Transfert van OCBS naar PROCERTUS
 - Wijziging van de woordenschat 'sectororganisme' naar 'certificatie-instelling', taalcorrecties
 - Wijziging van type-document Toepassingsreglement in Reglementaire nota

⁽³⁾ Uit:

- a) D'AGOSTINO R.B.: An omnibus test for normality for moderate and large size samples. Biometrika, 58, 1971, blz. 341-348.
- b) D'AGOSTINO R.B.: Small sample probability points for the D-Test of normality, Biometrika, 59, 1972, blz. 219-221.